

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА

КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

НАТАЛІЯ БОРИСЕНКО

**СУЧАСНА СИСТЕМА НАУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ,
НАУКОМЕТРІЯ, ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЇ ТА
УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЕКТАМИ :
ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

**ЖИТОМИР
2023**

УДК 001 : 004
ББК 72

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету імені Івана Франка
від 31 березня 2023 року (Протокол № 6)

Рецензенти:

Круковська Ірина – завідувач кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради.

Рожнова Тетяна – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Новіцька Інеса – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Сучасна система наукової інформації, наукометрія, трансфер технології та управління науковими проектами : Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять / Укладач Н.Д. борисенко. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 29 с.

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять укладено для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Матеріали розробки мають на меті ознайомити здобувачів із теоретичними питаннями, які пропонуються для розгляду під час семінарських занять; включають проблемні питання та питання для самоконтролю, тематику мультимедійних презентацій і рефератів, алгоритм підготовки.

© Борисенко Н.Д.
© Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗМІСТ

Загальні відомості про освітню компоненту	4
Інструкція щодо підготовки до семінарських занять	7
Тематика семінарських занять	10
Семінар № 1. Поняття наукометрії, предмет, об'єкт, завдання.	10 11
Семінар № 2. Поняття наукометрії, предмет, об'єкт, завдання 2.	13 14
Семінар № 3. Наукометричні показники	15
Семінар № 4. Наукометричні показники 2	17
Семінар 5. Бібліометрія	18
Семінар 6. Альтернативні метрики	
Семінар 7. Наукометричні бази даних	
Семінар 8. Наукометричні бази даних 2	19
Семінар 9. Трансфер технологій як фактор іноваційного розвитку ЗВО	20
Семінар 10. Трансфер технологій як фактор іноваційного розвитку ЗВО	21
Семінар 11-12. Управління науковими проектами.	23
Гранти	
Список рефератів та мультимедійних презентацій	24
Питання до екзамену	25
Рекомендована література	27

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять укладено для освітньої компоненти «Сучасна система наукової інформації, наукометрія, трансфер технології та управління науковими проектами», яку вивчають здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня.

Метою вивчення освітньої компоненти є підготовка здобувачів до самостійного наукового дослідження, користування наукометричними показниками та базами даних, формування уявлень про сучасні метрики, трансфер технологій, створення та керування проектами в науковій та педагогічній діяльності з урахуванням останніх тенденцій світової науки.

Основні завдання вивчення освітньої компоненти включають ознайомлення з методиками пошуку та обробки наукової інформації; оволодіння навичками критичної оцінки стану сучасної науки; підготовку до самостійної розробки та реалізації наукових та грантових проектів.

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до прийнятого в університеті «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Під час кожного семінарського заняття здобувач може отримати оцінку, презентуючи відповідь на одне з теоретичних або проблемних питань семінарського заняття, демонструючи мультимедійну презентацію або реферат, які підготовлені за тематикою семінарського заняття. На окремих заняттях оцінка виставляється за виконання практичного завдання: створення власного профілю на платформі Гугл Академія, ORCID, в науковій соціальній мережі.

Оцінювання відбувається відповідно до наступної шкали:

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
Екзамен			
<i>Відмінно</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
<i>Добре</i>	82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
	74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
<i>Задовільно</i>	64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
	60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
<i>Незадовільно</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
	1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

**Підсумкова оцінка з вивчених модулів за курс (ПОМ)
розраховується наступним чином:**

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	$M_{\%1} = (100)$
Сума	100

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО=(ПОМ+ЕО)/2$$

Інструкція щодо підготовки до семінарських занять

Підготовка до семінарських занять є невід'ємною складовою вивчення освітньої компоненти «Сучасна система наукової інформації, наукометрія, трансфер технології та управління науковими проектами». Питання, які виносяться на обговорення під час вивчення дисципліни сприяють кращому розумінню науки як інформаційного процесу, особливостей використання наукометричних показників у вимірювання результатів праці науковця, допомагають виробити власний алгоритм пошуку необхідної наукової інформації, її аналізу.

Алгоритм підготовки теоретичних питань

1. Розгляньте всі питання, вказані у плані семінарського заняття.
2. Опрацюйте джерела, зазначені в списку літератури до заняття. Підберіть приклади з Вашої галузі науки, які можуть бути використані як ілюстрація до теоретичних питань.
3. Складіть план відповіді (простий / складний) на кожне питання.
4. Окремо опрацюйте основні поняття теми заняття, які ви маєте засвоїти.
5. Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями освітньої компоненти чи суміжних дисциплін.
6. Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу зробіть виписки чи складіть короткий конспект, інтелект-карту, інфографіку за прочитаним матеріалом.
7. Підберіть ілюстративний матеріал до відповіді.
8. Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які ви недостатньо зрозуміли.
9. Залучіть додатковий матеріал для відповіді.
10. Шляхом самооцінювання перевірте, як ви засвоїли опрацьовані питання.

Робота з першоджерелами

Алгоритм роботи з першоджерелами включає наступні кроки:

прочитайте першоджерело; выпишіть терміни, що вживаються, дайте їм визначення; складіть план прочитаного; складіть короткий конспект першоджерела; знайдіть ілюстративний матеріал для підтвердження постулатів роботи; перекажіть текст власними словами.

Вивчення основних термінів

Під час підготовки мультимедійної презентації, реферату відповіді на теоретичне або проблемне питання семінару выпишіть терміни, які відносяться до запропонованої для розгляду теми. Дайте визначення термінів використовуючи текст лекцій, наукові, філософські словники та довідники, монографії, присвячені питанням наукометрії, бібліометрії, філософські, енциклопедичні та тлумачні словники української мови. Переконайтесь, що Ви розумієте значення всіх слів, що наводяться у визначенні. Якщо значення певних слів не є зрозумілим, скористайтесь тлумачним словником, щоб убезпечити себе від хибного розуміння слова.

Вирішення проблемних питань

Для вирішення проблемних питань, пов'язаних із визначенням сучасного стану розвитку науки як інформаційного процесу, розробкою проблем наукометрії, бібліометрії, альтернативних метрик, аналізом можливостей взяти участь у вітчизняному та міжнародному проекті, отримати грант, скористайтесь наступним алгоритмом: уважно прочитайте текст завдання; виділіть ключові слова; переконайтесь, що Ви розумієте завдання; скористайтесь тлумачним та філософським словником для розуміння незнайомих слів; визначте терміни, що наводяться у завданні; виявіть у чому полягає проблема; дайте стислу відповідь; доберіть аргументи на підтримку своєї версії; дайте розгорнуту відповідь.

Підготовка мультимедійної презентації

Для підготовки мультимедійної презентації скористайтесь наступним алгоритмом: оберіть тему для презентації зі списку або

запропонуйте тему самостійно; визначте ключові слова теми; складіть план; визначте кількість слайдів; складіть ключові речення до кожного слайду; підготуйте інформацію для слайдів, пам'ятайте, що слайд не повинен бути переобтяженим текстовою інформацією; доберіть, де можливо ілюстрації (портрети визначних науковців); використовуйте графіки та діаграми для представлення теорій та напрямів; підготуйте виступ та синхронізуйте його зі слайдами; оберіть оптимальний режим показу презентації.

Підготовка реферату

Для підготовки реферату, присвяченого питанням сучасного стану розвитку науки як інформаційного процесу, скористайтесь наступним алгоритмом: оберіть тему; визначте ключові слова; укладіть план; доберіть інформацію, що має бути представленою у рефераті; організуйте інформацію у параграфах та абзацах; використайте конектори для зв'язку між абзацами у межах параграфу; напишіть висновки до кожного параграфу окремим абзацем наприкінці параграфу; на основі матеріалу реферату напишіть вступ та загальні висновки; оформіть список літератури в алфавітному порядку, наводячи спочатку джерела українською мовою, після цього латиницею; оформіть посилання в тексті реферату за наступним прикладом [1, с. 27; 3, с. 78]; підготуйте виступ за темою реферату.

Тематика семінарських занять.

Семінар 1. Поняття наукометрії, предмет, об'єкт, завдання

План

1. Проблема моніторингу наукових досягнень.
2. Поняття наукометрії. Виникнення терміну.
3. Історія наукометрії: Закон Альфреда Джеймса Лотки, С. Бредфорд, Дж. Ципф (Зипф), Дерек Джон де Солла Прайс (монографія «Little science, big science»), Дж. Бернал (монографія «Соціальна функція науки»).
4. Індекси наукових посилань Ю. Гарфілда, тижневик бібліографічної інформації Current Contents, Інститут наукової інформації.
5. Розвиток наукометрії в Європі: Лейден.
6. Сучасний етап розвитку наукометрії.

I. Основні терміни: наукознавство, scientometrics, наукометрія, моніторинг наукових досліджень.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Поясніть, чому наразі недостатнім є простий кількісний обрахунок кількості публікацій науковця?
2. Чому останнього часу говорять про рейтинг науковця? Що позначає це поняття? Хто зацікавлений у підрахунку рейтингу науковця?
3. В чому полягає основна проблема визначення рейтингу науковця? Чи треба брати до уваги вік, галузь знань, посаду науковця для обрахування його рейтингу?
4. Ким був Ю. Гарфілд за науковою спеціалізацією? В чому полягає його внесок у розвиток наукометрії?
5. Охарактеризуйте тижневик бібліографічної інформації Current Contents. В чому полягав внесок тижневика в розвиток наукометрії?
6. В яких центрах відбувається розвиток наукометрії в Європі?
7. Англійський вчений, хімік та бібліограф Самуель Клемент Бредфорд в 1934 р. відкрив емпіричний закон, який ґрунтується на розташуванні журналів в порядку зменшення кількості

опублікованих в них статей, які досліджують певну проблему. Ці видання поділялися на 3 частини з однаковою кількістю статей в кожній частині на задану тему. Прокоментуйте закон.

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Світові рейтинги університетів.

Наукознавство.

Література (основна)

1. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОРМ О.О. Євєнук, 2016. 40 с.

Література (додаткова)

2. Горовий В.М. Критерії якості наукових досліджень у контексті забезпечення національних інтересів. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 6. С. 74–80.

3. Кухарчук Є. Світові наукометричні системи. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 5. С. 7-11.

San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA) (2012) [Электронный ресурс] //DORA. URL: <http://www.sfdora.org/read/>

Семінар 2. Поняття наукометрії, предмет, об'єкт, завдання 2

План

1. Академік В.І. Вернадський як організатор науки.
2. Внесок Генадія Михайловича Доброва у розвиток української наукометрії.
3. Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України.
4. Проект Бібліометрика української науки.
5. Міжнародний журнал «Наука та наукознавство».
6. Журнал «Наука та метрика».

I. Основні терміни: наукометрія, scientometrics, наукознавство.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Оцініть стан розвитку наукометрії в Україні.
2. Які нагальні питання стоять перед наукометриєю в Україні?

3. Поясніть яким чином ви можете використати знання з наукометрії для організації власних досліджень.
4. Журнал «Наука та метрика» позиціонує себе як перший журнал з наукометрії. В чому полягає роль такого журналу в науковій спільноті? Що він може запропонувати науковцеві?
5. В чому полягає цінність проекту Бібліометрика української науки? Які перспективи у цього проекту?

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Огляд журналу Scientometrics.

Лейденський маніфест.

Література (основна)

1. Бібліометрика української науки
<https://nbuviar.gov.ua/bpnu/index.php?page=about>
2. Дробноход М., Вольвач Ф. В. І. Вернадський у контексті доби. *Вісник НАНУ*. 1999. № 7.
Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України <https://stepscenter.org.ua/>
3. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОП О.О. Євєнюк, 2016. 40 с.
4. Наука та наукознавство: міжнародний журнал.
<https://sofs.org.ua/>
5. Наука та метрика: журнал. <https://nim.media/>

Література (додаткова)

Scientometrics: <https://www.springer.com/journal/11192>

Лейденський маніфест. <file:///C:/Users/Home/Downloads/314-Article%20Text-736-1-10-20200714-1.pdf>

Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics.. URL: <https://www.nature.com/news/bibliometrics-the-leiden-manifesto-for-research-metrics-1.17351>

Семінар 3. Наукометричні показники

План

1. Поняття цитування в науці.
2. Накометричний індикатор.
3. Роль наукометричних показників у розвитку науки.
4. Індекс Гірша.
5. Імпакт-фактор: Гарфілдовський та діахронний.

I. Основні терміни: цитування, наукометричний індикатор, показник, індекс.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. В чому полягає поняття цитування та для чого воно існує?
2. Як цитування пов'язане із поняттям академічної доброчесності? Про що свідчить недостатнє цитування автором окремої статті визначних робіт за темою конкретного дослідження?
3. Що таке науковий індикатор?
4. За якою формулою вираховується індекс Гірша? В чому полягають його недоліки та переваги? Чому цей індекс став найбільш обговорюваним у науковому середовищі?
5. Що можуть спрогнозувати організатори науки за допомогою імпакт-фактору?
6. Чи не перебільшую наукова спільнота значення наукометричних показників? Обґрунтуйте свою точку зору.
7. Порівняйте значення індексу Гірша для 5 визначних науковців у Вашій галузі знань. Поясніть від яких факторів залежить значення індексу.
8. Поясніть, чи коректно порівнювати індекс Гірша для двох дослідників, які належать до різних галузей природничих наук? Чи є сенс у порівнянні індексу Гірша у представників суспільних та природничих наук?
9. Чому імпакт фактор отримав назву фактору впливовості?
10. Чи достатнім є врахування лише наукометричних показників у визначенні впливовості та авторитетності журналу або окремого науковця?

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Українські наукові журнали з імпакт-фактором у Вашій галузі знань.

Закордонні вчені з найбільшим індексом Гірша у Вашій галузі знань.

Українські вчені з найбільшим індексом Гірша у вашій галузі знань.

Література (основна)

1. Індекс цитувань / М. В. Стріха. *Енциклопедія Сучасної України*. Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-13351>
2. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОП О.О. Євенюк, 2016. 40 с.

Література (додаткова)

Наука та метрика: журнал. <https://nim.media/>
Open Science in Ukraine <https://openscience.in.ua/>

Семінар 4. Наукометричні показники

План

1. Індекс оперативності.
2. Коефіцієнт самоцитованості та самоцитування.
3. Середній час відгуку.
4. Показники старіння статей.
5. Індекс Прайса.

I. Основні терміни: індекс оперативності; самоцитованість; самоцитування; індекс Прайса.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Про що свідчить високий рівень самоцитування журналу? Доведіть, що самоцитування не обов'язково є негативною практикою. У якому випадку самоцитування є виправданим?
2. Проаналізуйте 2 статті з вашої галузі знань, які є високоцитованими.

3. Доведено, що індекс оперативності відрізняється для різних галузей науки, чим це може бути обумовлено?

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Відносні показники.

Індикатори екстремальної цитованості.

Високоцитовані статті у Вашій галузі знань.

Література (основна)

1. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОРМ О.О. Євєнук, 2016. 40 с.

Література (додаткова)

Наука та метрика: журнал. <https://nim.media/>

Open Science in Ukraine <https://openscience.in.ua/>

Семинар 5. Бібліометрія.

План

1. Поняття бібліометрії. Предмет, об'єкт, методи.
2. Історія бібліометрії.
3. Бібліометрія та наукометрія.
4. Бібліометрична діяльність та наукові бібліотеки.
5. Прокоментуйте наукові розвідки з питань бібліометрії.

I. Основні терміни: бібліометрія, бібліометричні показники, документальний потік.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Наведіть визначення бібліометрії.
2. Поясніть, як співвідносяться бібліометрія та наукометрія. Чому, на Вашу думку, співіснують два терміни?
3. В чому полягає відмінність наукометрії від бібліометрії?
4. Хто з західних науковців зробив внесок у розвиток бібліометрії?
5. Прокоментуйте статтю І.П. Пастера. Бібліометричний аналіз наукових публікацій у журналі «Ендокринологія». *Ендокринологія*. 2020. ТОМ 25. № 4. С. 316–325.

6. Прокоментуйте статтю Ярошенко Т., Ярошенко О. Високоцитовані документи науковців України в базах даних цитувань: кореляція бібліометричних індикаторів. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2020. Випуск 5. С. 108–126.

III. Мультимедійні презентації або реферати:
Основні напрями сучасної бібліометрії.

Література (основна)

1. Бережняк О. Бібліометрія як метод аналізу стану книговидання. Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів : матер. міжнар. конф. 08 жовт. 2013 р. Режим доступу: <http://conference.nbu.gov.ua/site/reports/id/17>
2. Жабін А.О. Бібліометрія у країнах Європи. *Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації»*. 2020.
3. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОРМ О.О. Євєнчук, 2016. 40 с.
4. Колесникова Т. О., Матвєєва О. В. Університетська наука: бібліометричні дослідження. *Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства*: Матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2015 рок С. 40–48.
5. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/>
6. Bibliometrics. *Oxford English Dictionary*. Режим доступу <http://www.oed.com/view/Entry/241665?redirectedFrom=Bibliometrics#eid>.

Література (додаткова)

1. Назаровець С. Використання бібліометрії в соціальних та гуманітарних науках. e-LIS. 2021. <http://eprints.rclis.org/42575/Pritchard> A. Statistical Bibliography or Bibliometrics? *Journal of Documentation*. 1969. 25(4), Dec. P. 348-349.

Семинар 6. Альтернативні метрики

План

1. Інформетрія та її місце в системі наук про вимірювання наукової інформації.
2. Вебоетрія: поява, проблеми, перспективи.
3. Альтметрія: поняття, історія терміну.
4. Альтернативні метрики: переваги та недоліки використання.
5. Перспективи розвитку альтернативних метрик.

I. Основні терміни: інформетрія, вебоетрія, альтметрія, альтернативні метрики.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Яким є місце інформетрії в системі наук про кількісне вимірювання документального потоку?
2. Чому з'явилась вебоетрія?
3. Як виникла альтметрія?
4. У чому полягає сутність альтернативних метрик?
5. Чи можуть альтернативні метрики замінити традиційні наукометричні показники?

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Українські розвідки в галузі інформетрії, вебоетрії та альтметрії (огляд наукових статей українських дослідників).

Вебоетричний рейтинг університетів.

Література (основна)

1. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОП О.О. Євенюк, 2016. 40 с.

Література (додаткова)

1. Асєєв Г. Наукоетрія, інформетрія, бібліоетрія: визначення і розмежування. *Бібліотечний вісник*. 2016. № 2. С. 3-10. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_2_3

2. Altmetrics: <https://www.altmetric.com/>
3. Galloway L.M., Pease J. L. Altmetrics for the Information Professional: A Primer// Special Libraries Association, Biomedical and Life Sciences Contributed Paper. 2013. URL: http://works.bepress.com/linda_galloway/3/
4. Ranking Web of Universities: <https://www.webometrics.info/en>

Семінар 7. Наукометричні бази даних

План

1. Науковий журнал як засіб розповсюдження результатів дослідження.
2. База даних як інструмент пошуку та аналізу.
3. Типи БД: тематичні та політематичні БД.
4. Будапештська ініціатива відкритого доступу. Бази даних журналів відкритого доступу.
5. Скопус.
6. Web of Science.
7. DOAJ Directory of Open Access Journals.
8. Соціальні мережі для науковців (ResearchGate).
9. IndexCopernicus.
10. European Reference Index for the Humanities (ERIH PLUS)

I. Основні терміни: наукометрична база даних, рейтинг.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Чому наукова публікація є засобом спілкування?
2. Чи потрібно розміщувати власні наукові статті у мережі інтернет? Чому в науковому середовищі є думка, що цього робити не потрібно?
3. Для чого використовуються наукометричні бази даних? Продемонструйте, як Ви можете їх використовувати у власних дослідженнях.
4. В чому полягають недоліки закритих БД?
5. Чому науковці започаткували рух відкритого доступу?
6. Для чого науковцеві соціальна мережа?
7. Чи потрібно створювати профілі науковця на ресурсах ORCID, Publons?

8. Створіть власний профіль у ResearchGate. Прокоментуйте алгоритм створення профілю та переваги користування такою соціальною мережею.

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Рейтинги науковців та наукових організацій Вашої галузі знань у БД.

Рейтинг українських університетів у БД Скопус та Web of Science.

Література (основна)

1. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОП О.О. Євнюк, 2016. 40 с.

Література (додаткова)

1. Open Science in Ukraine <https://openscience.in.ua/>

2. ResearchGate: <https://www.researchgate.net/>

3. Scopus Author preview

<https://www.scopus.com/freelookup/form/author.uri>

4. Web of Science:

<https://clarivate.com/webofsciencigroup/ru/solutions/web-of-science/>

5. <https://doaj.org/>

6. <https://indexcopernicus.com/index.php/en/>

Семінар 8. Наукометричні бази даних

План

1. Google Scholar.
2. ORCID.
3. База даних EBSCO.
4. Open Ukrainian Citation Index
5. CrossRef.
6. WorldCat.
7. Ulrich's Periodicals Directory (ULRICHSWEB)
8. "Україніка наукова"
9. Наукова періодика України
10. Агрегатор метаданих LENS

I. Основні терміни: наукометрична база даних, рейтинг.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

Проаналізуйте профіль визначного українського науковця Вашої галузі знань на платформі Google Scholar.

Проаналізуйте профіль визначного українського науковця Вашої галузі знань у ORCID.

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Алгоритм створення власного профілю на платформі Гугл Академія.

Алгоритм створення власного профілю ORCID.

Наукові платформи та бази даних DIMENSIONS, SCITE, ResearchBib, J-Gate, SCImago Journal & Country Rank.

Література (основна)

1. <https://www.worldcat.org>
2. Open Science in Ukraine <https://openscience.in.ua/>
3. ORCID: <https://orcid.org/>
4. <https://app.dimensions.ai/discover/publication>
5. <https://www.lens.org/>
6. <https://scite.ai/home>
7. <https://www.researchbib.com/>
8. <https://jgateplus.com/home/j-gate/>
9. <https://www.scimagojr.com/index.php>

Семінар 9. Трансфер технологій як фактор іноваційного розвитку ЗВО

План

1. Поняття інтелектуальної власності для науковця.
2. Види та форми інтелектуальної власності для науковця та ЗВО, об'єкти інтелектуальних інвестицій, об'єкти інтелектуальної власності.
3. Історія авторського права (статут королеви Анни).
4. Англосаксонська та континентальна системи авторського права.
5. Авторське право для науковця.

6. Об'єкти авторського права
 7. Алгоритм отримання свідоцтва на авторське право в Україні.
 8. Договір на службовий твір: розподіл майнових та немайнових прав.
 9. Авторське право в вашій галузі знань: приклади, можливості, недоліки.
- I. Основні терміни:* авторське право, Creative Commons, Copyright,

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Прокоментуйте можливість отримати Патент України, авторське право на твір для науковців Вашої галузі.
2. Чи потрібні сучасному науковцеві знання про захист авторського права. Наведіть приклад ситуації, коли такі знання допоможуть захистити ваше право на розробку.
3. З якого моменту автор отримує авторське право на надруковану наукову статтю?
4. Як працює ліцензія Creative Commons? Чи вона відрізняється від ліцензії Copyright?

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Об'єкти авторського права у Вашій галузі.

Література (основна)

1. Біла книга – 2. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України / Л.А. Булавін, О.В. Дем'яненко. – К. : Парламентське видавництво, 2008.
2. Державний департамент інтелектуальної власності <https://regulation.gov.ua/catalogue/regulators/id480/functions>
3. Дія. <https://guide.dii.gov.ua/view/vydacha-patentu--na-vynakhid-i-patentu-na-korysnu-model-f4222163-b93c-40d7-8e84-d2864adaf1cc>
4. Інтелектуальна власність в Україні. Нормативна база. – К. : КНТ, 2005.
5. Портал державних послуг. <https://igov.org.ua/subcategory/1/10/situation/45>
6. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) <http://www.ukrpatent.org/>

7. Управління інноваційною діяльністю / за заг. ред. Проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Унів. кн., 2015.

Семінар 10. Трансфер технологій як фактор іноваційного розвитку ЗВО

План

1. Об'єкти промислової власності.
2. Патент України.
3. Поняття та моделі комерційного та некомерційного трансферу технологій.
4. Трансфер освітніх технологій.
5. Організація та координація трансферу технологій.
6. Роль трансферу технологій у розвитку національної іноваційної системи.

I. Основні терміни: Патент України, деклараційний патент, трансфер технологій, трансфер освітніх технологій.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Яким чином інтернет-мережа може допомогти ЗВО просувати власні розробки на ринку технологій?
2. Який трансфер технологій: комерційний чи некомерційний є можливим для Вашого підрозділу?

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Патенти України науковців Вашої галузі.

Оформлення заявки на Патент в Україні.

Література (основна)

1. Біла книга – 2. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України / Л.А. Булавін, О.В. Дем'яненко. – К. : Парламентське видавництво, 2008.
2. Державний департамент інтелектуальної власності <https://regulation.gov.ua/catalogue/regulators/id480/functions>
3. Дія. <https://guide.diia.gov.ua/view/vydacha-patentu--na-vynakhid-i-patentu-na-korysnu-model-f4222163-b93c-40d7-8e84-d2864adaf1cc>
4. Інтелектуальна власність в Україні. Нормативна база. – К. : КНТ, 2005.

5. Портал державних послуг.
<https://igov.org.ua/subcategory/1/10/situation/45>
6. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) <http://www.ukrpatent.org/>
7. Управління інноваційною діяльністю / за заг. ред. Проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Унів. кн., 2015.

Література (додаткова)

Зінчук Т. О., К. М. Кащук. Трансфер інноваційних технологій: сутність та значення у розвитку вітчизняної економіки. *Збірник наукових праць Таврійського Державного агротехнічного університету (економічні науки)*. – 2012. № 2(18). т. 4. С. 199-208.

Семінар 11-12. Управління науковими проектами. Гранти

План

1. Поняття наукового проекту. Міжнародний науковий проект.
2. Науковий грант. Особливості написання успішної заявки.
3. Спільні українсько- закордонні наукові проекти.
4. Програми Фулбрайт та DAAD
5. Програма Темпус. Етапи, завдання, пріоритети.
6. Горизонт 2020.
7. Горизонт Європа 2021-2027.
8. Еразмус +.
9. Консорціум університетів.
10. Marie Skłodowska-Curie Actions
11. Європейська хартія дослідників
12. Дорожня карта інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA)
13. Non-Residential Fellowships for Scholars from Ukraine

I. Основні терміни: науковий проект, консорціум університетів, науковий грант.

II. Проблемні питання та питання для самоконтролю:

1. Проаналізуйте можливості індивідуальних наукових грантів у вашій галузі.
2. Прокоментуйте можливості, які надають програми Фулбрайт для молодих науковців у Вашій сфері. Надайте рекомендації по заповненню успішної заявки.

III. Мультимедійні презентації або реферати:

Актуальні грантові програми для Вашої галузі знань.

Актуальні міжнародні проекти для Вашої галузі знань.

Література (основна)

1. <https://mon.gov.ua/ua/tag/mizhнародni-naukovi-proekti>
2. <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/>
3. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-2020_en
4. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls_en
5. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en
6. <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhнародna-dilnist/yevropejska-integraciya>
7. <https://www.iwm.at/program/non-residential-fellowships-for-scholars-from-ukraine>

Список рефератів та мультимедійних презентацій

Світові рейтинги університетів.

Наукознавство.

Огляд журналу Scientometrics.

Лейденський маніфест.

Українські наукові журнали з імпаکت-фактором у Вашій галузі знань.

Закордонні вчені з найбільшим індексом Гірша у Вашій галузі знань.

Українські вчені з найбільшим індексом Гірша у вашій галузі знань.

Відносні показники.

Індикатори екстремальної цитованості.

Високоцитовані статті у Вашій галузі знань.

Основні напрями сучасної бібліометрії.

Українські розвідки в галузі інформетрії, вебометрії та альтметрії (огляд наукових статей українських дослідників).

Вебометричний рейтинг університетів.

Рейтинги науковців та наукових організацій Вашої галузі знань у БД.

Рейтинг українських університетів у БД Скопус та Web of Science.

Алгоритм створення власного профілю на платформі Гугл Академія.

Алгоритм створення власного профілю ORCID.

Наукові платформи та бази даних DIMENSIONS, SCITE, ResearchBib, J-Gate, SCImago Journal & Country Rank.

Об'єкти авторського права у Вашій галузі.

Патенти України науковців Вашої галузі.

Оформлення заявки на Патент в Україні.

Актуальні грантові програми для Вашої галузі знань.

Актуальні міжнародні проекти для Вашої галузі знань.

Питання до екзамену

Авторське право в вашій галузі знань: приклади, можливості, недоліки.

Авторське право для науковця.

Академік В.І. Вернадський як організатор науки.

Альтернативні метрики: переваги та недоліки використання.

Альтметрія: поняття, історія терміну.

База даних як інструмент пошуку та аналізу.

БД Web of Science.

БД Скопус.

Будапештська ініціатива відкритого доступу. Бази даних журналів відкритого доступу.

Вебметрія: поява, проблеми, перспективи.

Види та форми інтелектуальної власності для науковця та ЗВО, об'єкти інтелектуальних інвестицій, об'єкти інтелектуальної власності.

Внесок Генадія Михайловича Доброва у розвиток української наукометрії. Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України.

Горизонт 2020. Горизонт Європа 2021-2027.

Дорожня карта інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA)

Еразмус +.

Ідентифікатор ORCID.

Імпаکت-фактор: Гарфілдовський та діахронний.

Індекс Гірша.

Індекс оперативності.

Індекс Прайса.

Індекси наукових посилань Ю. Гарфілда, тижневик бібліографічної інформації Current Contents, Інститут наукової інформації.

Інформетрія та її місце в системі наук про вимірювання наукової інформації.

Історія авторського права (статут королеви Анни).

Історія наукометрії: Закон Альфреда Джеймса Лотки, С. Бредфорд, Дж. Ципф (Зипф), Дерек Джон де Солла Прайс (монографія «Little science, big science»), Дж. Бернал (монографія «Соціальна функція науки»).

Коефіцієнт самоцитованості та самоцитування.
Консорціум університетів.
Накометричний індикатор.
Науковий грант. Особливості написання успішної заявки.
Науковий журнал як засіб розповсюдження результатів дослідження.
Об'єкти промислової власності.
Організація та координація трансферу технологій у ЗВО.
Патент України.
Платформа Google Scholar та її роль у популяризації результатів наукових досліджень.
Показники старіння статей.
Поняття бібліометрії. Предмет, об'єкт, методи, історія.
Поняття інтелектуальної власності для науковця.
Поняття наукового проекту. Міжнародний науковий проект.
Поняття наукометрії. Виникнення терміну.
Поняття та моделі комерційного та некомерційного трансферу технологій.
Поняття цитування в науці.
Проблема моніторингу наукових досягнень.
Програма Темпус. Етапи, завдання, пріоритети.
Програми Фулбрайт та DAAD.
Проект Бібліометрика української науки.
Роль трансферу технологій у розвитку національної інноваційної системи.
Середній час відгуку.
Соціальні мережі для науковців (ResearchGate).
Сучасний етап розвитку наукометрії.
Типи БД: тематичні та політематичні БД.
Трансфер освітніх технологій.
Українські бази даних: "Україніка наукова", Наукова періодика України

Рекомендована література

Основна

1. Біла книга – 2. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України / Л.А. Булавін, О.В. Дем'яненко. К. : Парламентське видавництво, 2008.
2. Інтелектуальна власність в Україні. Нормативна база. К. : КНТ, 2005.
3. Коваль Т.В., Борисенко Н.Д. Ідентифікація вченого у світовому науковому просторі : методичні рекомендації. Житомир : Вид-во ФОП О.О. Євєнюк, 2016. 40 с.
4. Управління інноваційною діяльністю. За заг. ред. Проф. С.М. Ілляшенка. Суми: Унів. кн., 2015.
5. Шейко В. М., Кушнарєнко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. К. : Знання, 2008.

Додаткова:

1. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010.
2. Проектний менеджмент: регіональний зріз: навчальний посібник. За заг. ред. Бутка М. П. [М. П. Бутко, М. І. Мурашко, І. М. Олійченко та ін.]. К.: «Центр учбової літератури», 2016.
3. Трансфер технологій : підручник. А.А.Мазаракі, Г.О.Андрощук, С.І.Бай та ін. ; за заг. ред. А.А.Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014.
4. Трілленберг В. Проектний менеджмент: конспект лекцій і семінарів. Тернопіль: Економічна думка, 2001.

Інтернет ресурси:

1. Державний департамент інтелектуальної власності <https://regulation.gov.ua/catalogue/regulators/id480/functions>
2. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) <http://www.ukrpatent.org/>
3. Електронна бібліотека ЖДУ <http://eprints.zu.edu.ua/>
4. Електронний каталог Бібліотеки ЖДУ <https://irbis.zu.edu.ua/>
5. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/174>
6. Altmetrics: <https://www.altmetric.com/>
7. Open Science in Ukraine <https://openscience.in.ua/>
8. ORCID: <https://orcid.org/>
9. Publons: <https://publons.com/about/home/>

10. Ranking Web of Universities: <https://www.webometrics.info/en>
11. ResearchGate: <https://www.researchgate.net/>
12. Scientometrics: <https://www.springer.com/journal/11192>
13. Scopus Author preview
<https://www.scopus.com/freelookup/form/author.uri>
14. Web of Science:
<https://clarivate.com/webofsciencegroup/ru/solutions/web-of-science/>